

GRIP on LIFE IP

Therese Stenholm Asp
Länsstyrelsen Blekinge

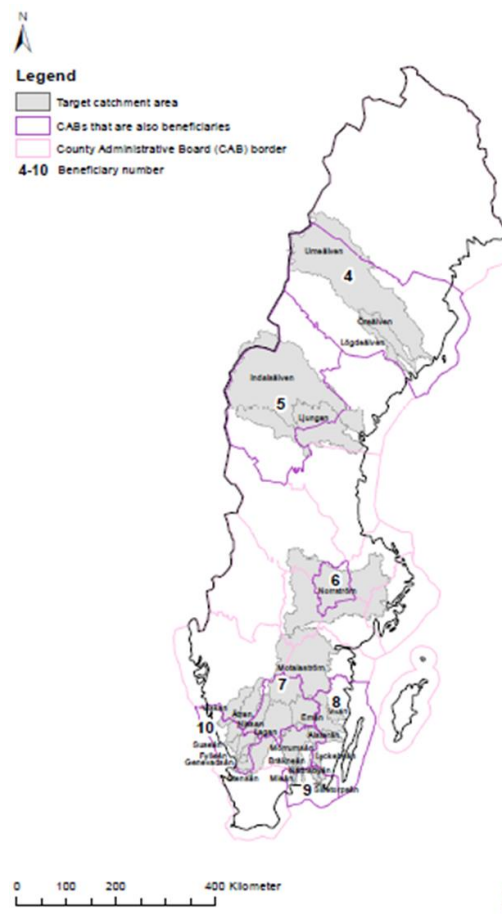

Havs
och Vatten
myndigheten

2023-05-20

Kort info om GRIP on LIFE IP

- **När?** 2018-2025
- **Var?** Från Blekinge i söder till Västerbotten i norr
- **Vilka?** HaV, NV, SKS, 7 länsstyrelser med tillhörande Skogsstyrelsedistrikt, SÄF, Våtmarksfonden, Ume- och Vindelälvens fiskeråd samt Bottenhavets vattendistrikt
- **Vad?** Implementera PAF och hitta bästa arbetssätten för ett hållbart nyttjande av våra naturresurser

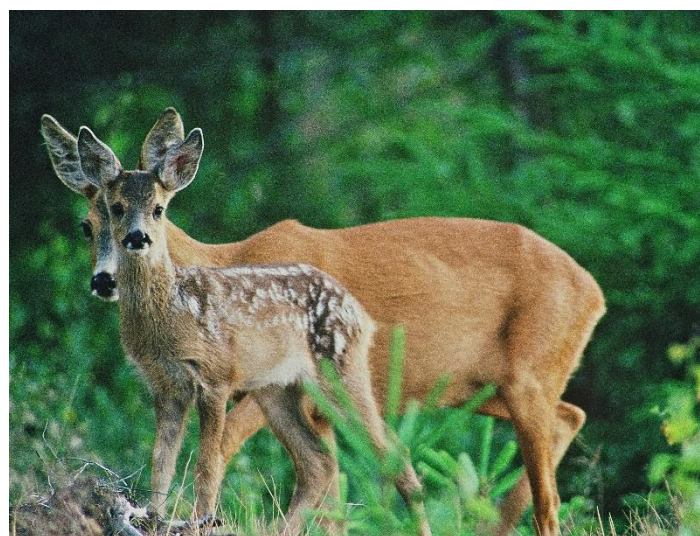
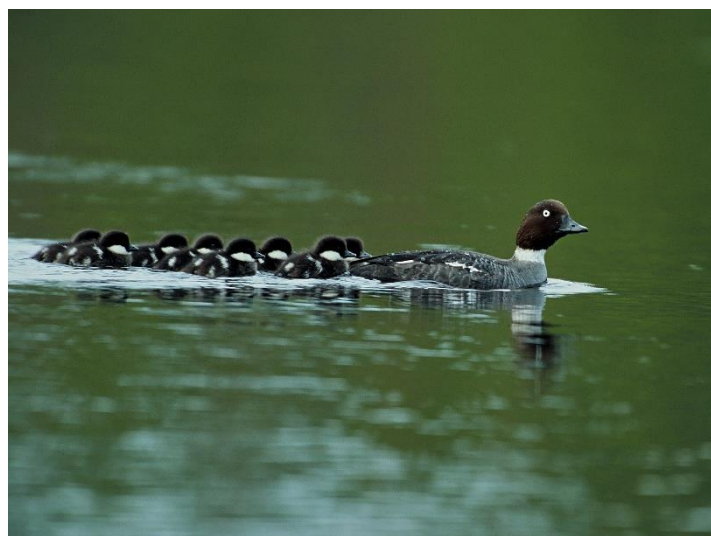
Varför vatten o våtmarker?

- Det finns mycket vatten i Sverige
  - En fjärdedel av ytan är täckt av våtmarker
  - Mer än 600 000 km vattendrag
  - 100 000 sjöar som är större än 1 hektar
- Vattendrag och våtmarker är viktiga miljöer för både människor och djur
- Påverkade sedan lång tid
- Livsmiljöer har försämrats och/eller försvunnit → hotade växter och djur

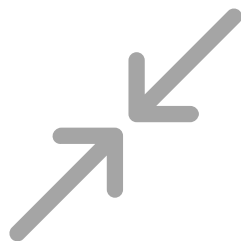

I slutändan...

... handlar det här miljöarbetet om att kunna fortsätta nyttja våra resurser på ett klokt och miljövänligt sätt, så att miljöerna bevaras och finns kvar för kommande generationer.

Fokus Blekinge

Samverkan – för långsiktig
hållbara åtgärdsplaner

Bäst nytta för plånbok och
natur = rätt sak på rätt plats
med rätt metod

Kommunicera nytta av åtgärder,
öka kunskap och ge inspiration

Vad är unikt med GRIP on LIFE IP?

Jobbar med de "mjuka"
delarna av åtgärdsarbetet

Lång projekttid och litet
krav på medfinansiering

Arbete bedrivs både inom
och utanför skyddade
områden/N2000

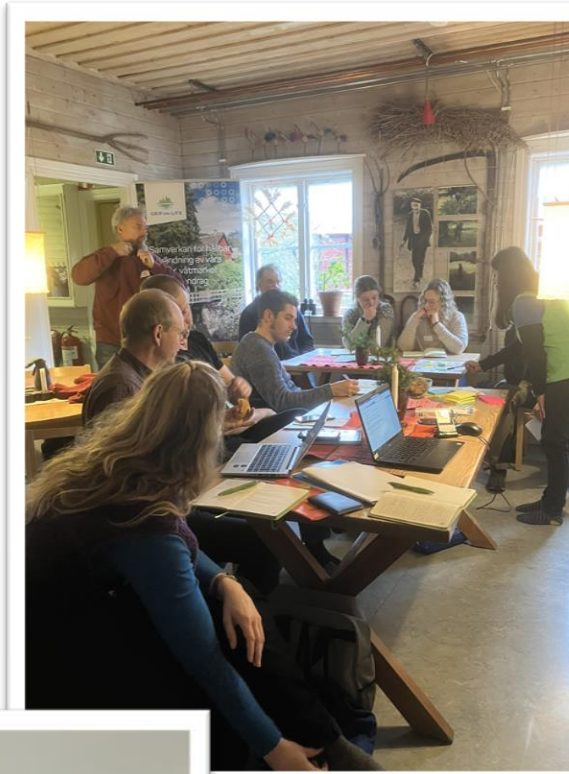
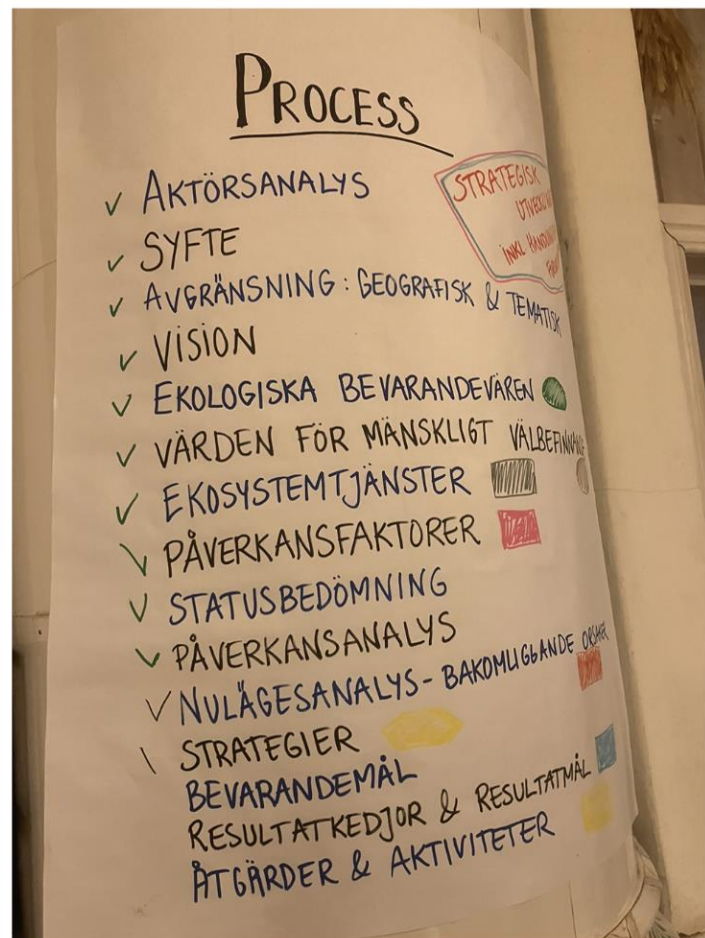
Vi har med oss Havs- och
Vattenmyndigheten och
Naturvårdsverket som
aktiva partners – inte
enbart som medfinansiärer

Vi har med skogsnäringen
(SÄF) i projektet

Hållbar Mieå och Lyckebyå

Utvärdering av tidigare åtgärder

Före åtgärd

Efter åtgärd

- Tararp, Bräkneån
- Marielund, Nättrabyån

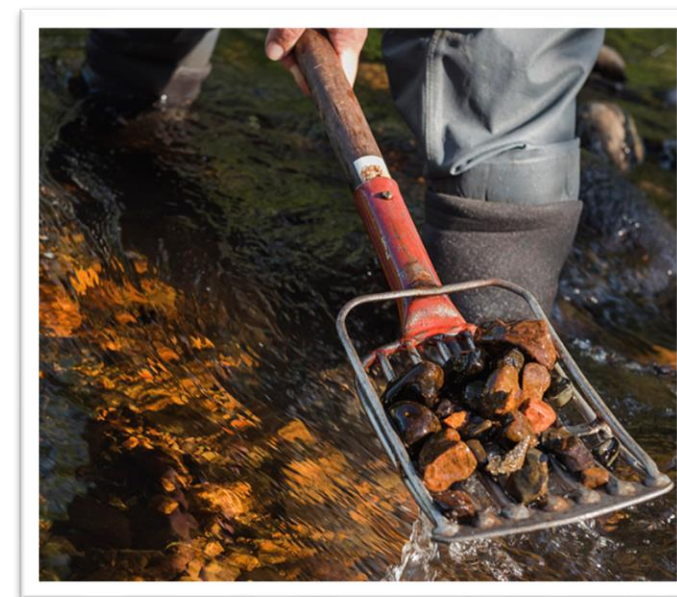
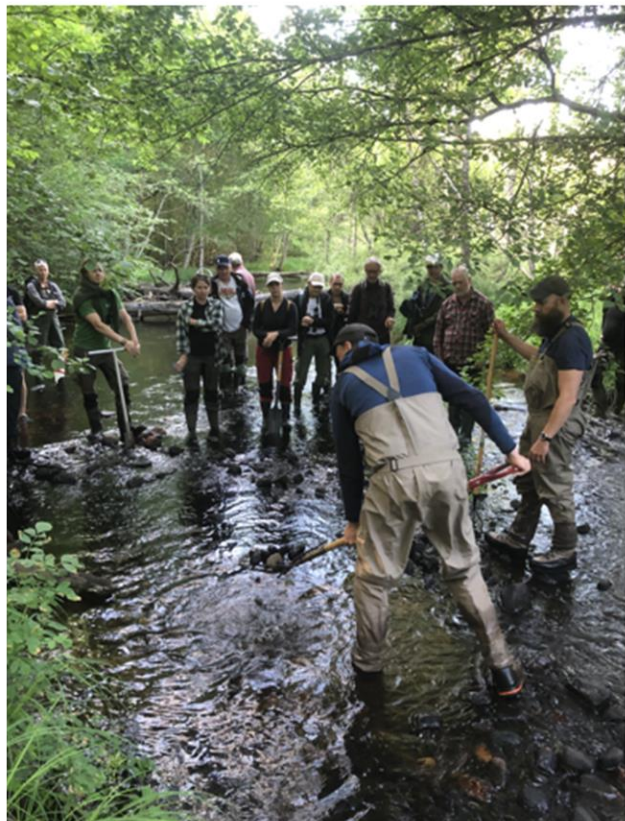

Fiskräknare följer upp åtgärd

Utvärdering ny metod, HartiJoki i Skärhallajämn, Mieån

Juni 2022

Sprida kunskap och information

14 Karlshamn
Lördag 19 november 20

Nelly Landshag, Noomi Persson och Engla Bengtsson trivdes med sin utomhuslektion. FOTO: ANNA HERMANSOHN

Niklas Kämpargård fixade maten.

Hajar Khalaf i blömmig jacka deltog i ta Fett-leken som går ut på att lära eleverna om hur miljögifter förflyttar sig i näringskedjan.

Anna Hermansson håller i träarna.

Fakta
Grip on Life

- I Grip on Life arbetar miljöexperter, skogsägare, lärare och skolans personal för att tillsammans för att skapa ett modernt skogsbruk med hänsyn till skogens värde och till marknaden.
- Som en del i satsningen ingår det att agitera till läsare i hela Sverige för skolor.
- Vi som arbetar med projektet vill öka förståelsen för samband och mening mellan odlingslandskap och ämnen som vatten, biologi, miljövetenskap och miljö. Vatten är en livsviktig resurs för att få våra korn och grödor att växa. Vi ska kunna förstå att vi själva är del av naturen och att vi har ett ansvar för att skydda naturen på Skogstyrets skolor.

Deras klassrum flyttade ut för en dag

KARLSHAMN

En vållkommen omvärld och ett intressant ämne. Tyckte eleverna när Skogstyret bjuder in dem ut på en lek ute i naturen.

Ut flytta utomhus till naturen är kanske en smula ovanligt för många elever, men den här gången var det värt värdet och utomhuslektionen. När det var schemat var tillgängligt när skolexamen tyder på en skolexamen.

Skolexamen vid skolexamen. Dagen ingår i satsningen Grip on Life, inom vilken det har tagits fram en pedagogisk material för att inspirera lärare och elever i grundskolan till ett aktivt lärande utomhus.

Anna Hermansson berättar att konceptet förtjänade att bli på plats på skolorna. Under dagen får eleverna bland annat koka tevattnen på vatten från en sjö som de själva renar med hjälp av filter och filtermedel. De vet inte om de kommer att kunna göra det, men de får en chans att testa det. Det är viktigt, det är bra att vi får lära oss mer om naturen och hur den kan bli en verklig del av vår vardag, säger Engla Bengtsson.

De är inte i naturen för att de ska lära sig om naturen och hur vi ska göra något. Det är en lära som vi ska lära oss om naturen på skolorna. Dagen vid skolexamen har varit en skolexamen med skolexamen. Det är viktigt att vi får lära oss mer om naturen och hur den kan bli en verklig del av vår vardag, säger Engla Bengtsson.

Demonstrationsslinga Strågeryd, Lyckebyån

Välkomna till
Strågeryds
våtmark

Våtmarkerna i Strågeryd är ett naturreservat som har en stor betydelse för miljön och naturen. Här finns många olika arter av växter och djur som bara finns i Strågeryd. Våtmarkerna är också viktiga för fåglar och biver. Det är viktigt att vi alla gör något för att skydda och förbättra våtmarkerna. Inga motorer eller andra störande verktyg ska användas i våtmarkerna. Inga avfallsslag ska slängas i våtmarkerna. Inga avfallsslag ska slängas i våtmarkerna. Inga avfallsslag ska slängas i våtmarkerna.

Skolor

Länk till materialet:
griponlife.se/trycksaker och
rapporter/Skogen och vattnet

Skogen och vattnet

Mer natur åt eleverna!

Lär eleverna om vattnets betydelse för växter och djur i skogslandskapet på ett roligt och inspirerande sätt!

I vår lärarhandledning Skogen och vattnet finns fakta om skog, skogsbruk och vatten med praktiska utomhusövningar anpassade för förskoleklass till årskurs 9.

Genom att använda materialet ger du eleverna möjlighet att lära känna skogens vattendrag och våtmarker, dess invånare och nyttor. Lärarhandledningen Skogen och vattnet omfattar 124 sidor.

Inspirationsträff

Vill du se hur Skogen och vattnet kan användas i praktiken? Vi erbjuder inspirationsträffar för lärare och elever! Mejla: anna.hermansson@skogsstyrelsen.se

GRATIS ATT
LADDA NER
DIGITALT!

Användning av våtmarker

Traditionellt har flera typer av kärr och strandvåtmarker använts för bete och slätter. Under 1800-talet ökade behovet av odlingsmark för att kunna mätta en växande befolkning, och det gjorde att våtmarker dränerades i stor skala och omfattande arealer omvandlades till åker.

Under 1800-talet och början på 1900-talet skedde en omfattande dikning eller torrläggning av våtmarker: skogs- och jordbruksmark. Detta var en viktig produktionshöjande åtgärd när många människor levde under fattiga förhållanden i Sverige. Under slutet av 1800-talet utvänderde många svenskar till bland annat USA eftersom det var hungersnöd i Sverige. Denna mark är ofta beroende av fortsatt dränering av överskottsvatten för att möjliggöra skogsproduktion. Många våtmarker har också länge använts för att bryta torv, både i stor och liten skala.

2016 klassades torv som ett fossilt bränsle av Naturvårdsverket och det slogs fast att torv bidrar till klimatförändringar och därför bör fassas ut. En utfasning av torv som bränsle och återvinning av torvmarker är positivt både för klimatet och för de arter som lever i dessa mejer.

VISSTE DU ATT ...

Den 2 februari varje år är det våtmarkens dag. Utsläpp av växthusgaser från dikad torvmark i den svenska skogen motsvarar drygt halva utsläppen från biltrafiken. (Skogsstyrelsen rapport 2021:7)

Våtmarker bidrar till många ekosystemtjänster, exempelvis grundvattenbildning, vattenrening och reglering av vattenföden.

Nästan 1/4 av den ursprungliga våtmarksarealen har försvunnit i Sverige under det senaste seklet. (Naturvårdsverket.se)

Övning

Vattnets väg

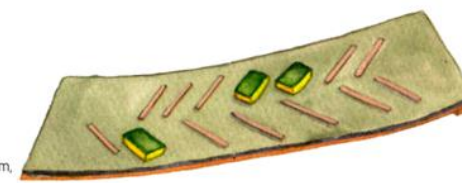
Övningen passar åk F-9

Material: Ett liggunderlag, två skivor av exempelvis plywood, fyrkantlister, trälim, disksvampar, kniv eller sax, fönsterlister, vattenkanna med spridare eller PET-flaska med hål gjorda i locket, vatten, sand eller humus samt behållare för att samla upp vattnet.

Tid: Cirka 30 minuter för övningen. Gör förberedelserna någon dag i förväg.

Förberedelser: Dela liggunderlaget på längden, så att ni får två vattenvägar. Limma fast liggunderlagen på varsin plywoodskena. På den ena vattenvägen limmar ni fast delade disksvampar (våtmarker) och fönsterlister (åar) på olika platser längs med hela längden (se bilden ovan). Den andra vattenvägen får vara helt slät, utan några hinder. Limma gärna fast en fyrkantlist på undersidan av båda plywoodskenorna, på den sida som ska vara toppen (högsta punkt) på respektive vattenväg.

Gör så här: Gå utomhus och lägg upp toppen av vattenvägarna på en högre yta, till exempel en stubbe. Ställ behållare i nederdelen av respektive liggunderlag. Strö sand, humus eller andra material på båda liggunderlagen. Häll nu vatten från vattenkannen på liggunderlaget utan disksvampar och lister. Häll lika stor mängd vatten på liggunderlag med disksvampar och lister. Vad händer med materialet som sköljdes bort från respektive liggunderlag? Blev det skillnad på olika material?

81

GRIP ON LIFE

www.griponlife.se

With the contribution of the LIFE programme of the European Union

